

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Jitky Denemarkové a soudkyň Mgr. Patricie Adamičkové a JUDr. Miluše Farské v právní věci

žalobce: **Ing. P. R.**, narozený dne xxx
bytem xxx, xxx

proti
žalované: **Česká republika - Ministerstvo dopravy**, IČO 66003008
sídlem nábřeží Ludvíka Svobody 1222/12, 110 15 Praha 1

o náhradu škody, k odvolání žalobce i žalované proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 20. května 2021, č. j. 18 C 6/2015 – 176,

takto:

- I. Odvolání žalobce proti vyhovujícímu výroku o věci samé I. **se odmítá.**
- II. Rozsudek soudu I. stupně **se** ve vyhovujícím výroku o věci samé I. **mění** tak, že **se** žaloba **zamítá.**
- III. Rozsudek soudu I. stupně **se** v zamítavém výroku o věci samé II. **potvrzuje.**
- IV. Žalobce **je povinen** zaplatit žalované na nákladech řízení před soudy obou stupňů 2 700 Kč, a to do 3 dnů od právní moci rozsudku.

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Horáčková.

Odůvodnění:

1. Rozsudkem ze dne 20. 5. 2021 soud I. stupně uložil povinnost žalované zaplatit žalobci 10 312 Kč s úrokem z prodlení 7,05 % ročně za dobu od 22. 1. 2015 do zaplacení, a to vše do tří dnů od právní moci rozsudku (I.), žalobu zamítl co do částky 94 688 Kč s příslušenstvím (II.) a žalované uložil povinnost zaplatit žalobci na nákladech řízení 8 900 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku (III.).
2. Žalobce se domáhal původně uložení povinnosti žalované zaplatit žalobci na náhradě nemajetkové újmy 150 000 Kč s příslušenstvím, která mu měla vzniknout co do částky 105 000 Kč v důsledku nepřiměřené délky přestupkového řízení vedeného Městským úřadem Nymburk pod č. j. 070/37341/2013/Kre a následně Krajským úřadem Středočeského kraje jako odvolacím orgánem a dále co do zbývající částky 45 000 Kč kombinací nesprávných úředních postupů spočívajících v tom, že v přestupkovém řízení jednala za prvoinstanční správní orgán odborně nezpůsobilá osoba (15 000 Kč), dále že správní orgán odepřel žalobci možnost vyjádřit se k podkladům v řízení (10 000 Kč), dále že správní orgán nesprávně stanovil lhůty pro seznámení se žalobce s podklady správního orgánu (5 000 Kč) a dále nedoručil vyrozumění žalobci o jeho právech dle § 36 odst. 2 a 3 zákona 500/2000 Sb., správní řád (15 000 Kč).
3. Ve věci rozhodl již jedenkrát soud I. stupně rozsudkem ze dne 9. 2. 2016, č. j. 18 C 6/2015-27, kdy žalobu zamítl v celém rozsahu, Městský soud v Praze rozsudkem z 11. 5. 2016, č. j. 23 Co 139/2016 zamítavý rozsudek potvrdil; následně Nejvyšší soud ČR rozsudkem ze dne 27. 2. 2020, č. j. 30 Cdo 3587/2018-143 zrušil rozsudek soudu I. i II. stupně, a to v rozsahu částky 105 000 Kč s příslušenstvím a navazujícím nákladovým výroku a vrátil věc Obvodnímu soudu pro Prahu 1 k dalšímu řízení ohledně rozhodování o náhradě tvrzené nemajetkové újmy za nepřiměřenou délku přestupkového řízení.
4. Ohledně zbývající části nároku 105 000 Kč z titulu tvrzené nepřiměřené délky přestupkového řízení Městského úřadu v Nymburce a následně Krajského úřadu Středočeského kraje žalobce doplnil, že řízení bylo zahájeno v září 2013, prvoinstanční rozhodnutí bylo vydáno 19. 12. 2013, proti rozhodnutí podal žalobce odvolání, řízení ve věci dopravního přestupku již trvalo více než 17 měsíců, což s ohledem na lhůty vyplývající ze správního řádu pokládal žalobce za nepřiměřeně dlouhé; k datu rozhodování soudem I. stupně nebylo přestupkové řízení skončeno; částku 105 000 Kč stanovil žalobce podle své úvahy se zřetelem ke konstantní judikatuře.
5. Žalovaná navrhovala zamítnutí žaloby, když nezpochybňovala průběh přestupkového řízení a nutnost posoudit tvrzenou nemajetkovou újmu ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, presumovaný vznik nemajetkové újmy však dle názoru žalované byl dostatečně vyvrácen, když ve smyslu rozhodnutí Ústavního soudu ČR sp. zn. III. ÚS 1391/15 je na soudu, aby posoudil, zda se obviněný z přestupku takového jednání dopustil v situaci, kdy řízení bylo zastaveno pro uplynutí prekluzivní lhůty pro projednání přestupku. V případě, že by se žalobce měl tvrzeného přestupku dopustit (což vyplývalo z rozhodnutí prvoinstančního správního orgánu), pak by jeho nejistota spočívala pouze v tom, že bude potrestán za nezákonné jednání, v takovém případě by ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 4387/2015 žalobce žádnou nemajetkovou újmu neutrpěl; pokud by byly naplněny předpoklady odpovědnosti státu za újmu, bylo by postačujícím zadostiučiněním pouhé konstatování porušení práva, neboť žalobci hrozilo uložení maximální pokuty 2 500 Kč, prvoinstanční správní orgán mu uložil nepravomocně pokutu 1 700 Kč, částka požadovaná žalobcem z titulu odškodnění je tak ve zjevném nepoměru s předpokládanou sankcí; případné odškodnění tak musí být přiměřené tvrzené újmě poškozeného, jejíž intenzita je dána především významem řízení pro poškozeného. V době, kdy došlo k zániku odpovědnosti za přestupek (29. 7. 2014) je nepochybné, že žalobce případnou nejistotu ohledně výsledku řízení již nemohl pocítovat; rovněž žalovaná poukazovala na okolnost, že po dobu dvou

let – kdy nebyl učiněn žádný úkon správním orgánem – žalobce nikterak neurgoval vyřízení.

6. Soud I. stupně provedl ve věci dokazování obsahem správního spisu a listinami, ze kterých vzal za prokázané, že 29. 7. 2013 byl hlídkou Policie ČR v Nymburku žalobce zadržen, radarem mu v obci xxx byla naměřena při jízdě rychlost 65 km v hodině, žalobce odmítl podepsat oznámení o přestupku, přípisem z 28. 8. 2013 Městský úřad Nymburk, odbor správních činností, žalobci oznámil zahájení přestupkového řízení dle § 67 zákona 200/1990 Sb., o přestupcích, žalobce předvolal na jednání 19. 9. 2013, při tomto jednání žalobce zpochybnil, že by jel vyšší než dovolenou rychlostí, poukazoval i současně na přechodnou dopravní značku povolující rychlost 70 km v hodině, navrhl ve věci předvolat svědky, tomuto důkaznímu návrhu správní orgán vyhověl, po provedeném šetření vydal dne 19. 12. 2013 rozhodnutí pod č. j. 070/37341/2013/Kre, kterým uznal žalobce vinným spácháním přestupku dle § 125c odst. 1 písm. f) bod 4 zákona 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a uložil mu pokutu 1 700 Kč a povinnost uhradit náklady řízení, proti rozhodnutí podal žalobce 22. 1. 2014 odvolání, které v měsíční lhůtě předložil Městský úřad Nymburk k vyřízení Krajskému úřadu Středočeského kraje (dne 28. 1. 2014), k datu 16. 3. 2015 nebylo vydáno rozhodnutí o odvolání, nárok na odškodnění uplatnil žalobce u Ministerstva dopravy 21. 7. 2014.
7. Soud I. stupně po citaci dotčených ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. a § 125c odst. 1 písm. f) bod 4 a odst. 4 písm. f) zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a obsahu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikované pod č. 209/1992 Sb.) a po citaci § 71, § 88 odst. 1, § 90 odst. 6 zákona č. 500/2004 Sb. (správní řád – dále jen s. ř.) shledal na straně žalované naplnění odpovědnostních předpokladů za újmu vzniklou žalobci nepřiměřenou délkou správního řízení, když ve smyslu rozhodnutí dovolacího soudu i stanoviska Nejvyššího soudu ČR Cpjn 206/2010 na předmětné řízení ve vztahu k právu na projednání věci v přiměřené lhůtě dopadala ustanovení shora citované úmluvy. Přestupkové řízení soud I. stupně nepokládal za složité, ačkoliv bylo nutno provést výslechy svědků, správní orgán I. stupně rozhodoval rychle, včas předložil věc s odvoláním odvolacímu orgánu, na I. stupni tak nedošlo k průtahům, průtahy trvaly minimálně od 28. 1. 2014 do 16. 3. 2015 (u Krajského úřadu Středočeského kraje), došlo tak k porušení lhůty pro učinění úkonu ve věci, žalobce se na délce řízení nepodílel, význam řízení však neshledal soud I. stupně pro žalobce zásadním, když největší hrozbou bylo zaplacení pokuty ve výši 2 500 Kč. Za adekvátní délku řízení soud I. stupně považoval 5 měsíců (60 dnů řízení v první instanci + 30 dnů na předložení věci odvolacímu orgánu + 30 dnů řízení před odvolacím orgánem + 1 měsíc na doručování), v daném případě řízení trvalo ke dni podání žaloby 16 a půl měsíce a nebylo ukončeno, proto pokládal délku řízení za nepřiměřenou, když vyšel z vyvratitelné právní domněnky o vzniku újmy v důsledku nepřiměřené délky řízení. Při stanovení odškodnění vyšel ze sazby 15 000 Kč za 1 rok, tedy 1 250 Kč za 1 měsíc, při krácení za prvé dva roky na jednu polovinu tak vyčíslil odškodnění částkou 10 312 Kč, které ve smyslu § 31a zákona č. 82/1998 Sb. navýšil o 10 % z důvodu nepřiměřených průtahů na straně odvolacího správního orgánu (který minimálně po dobu jednoho roku nečinil žádný úkon), dále snížil tuto částku o 10 %, a to z důvodu nižšího významu řízení pro žalobce, kterému hrozilo pouze zaplacení pokuty maximálně 2 500 Kč, žalobce se o odvolací řízení aktivně nezajímal, navíc dle platné právní úpravy uplynutím jednoho roku od spáchání přestupku došlo k zániku jeho odpovědnosti za přestupek; s ohledem na datum uplatnění nároku přiznal žalobci i právo na úroky z prodlení, co do zbývající částky 94 688 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl. O nákladech řízení rozhodl podle § 142 odst. 3 o. s. ř. a přiznal procesně úspěšnému žalobci částku 2 100 Kč za každý ze 7 úkonů právní pomoci po 300 Kč (po dobu, kdy nebyl žalobce právně zastoupen), dále přiznal náklady právního zastoupení žalobce v dovolacím řízení, a to s přihlédnutím ke 2 úkonům právní pomoci po 3 100 Kč včetně 2 paušálních náhrad hotových výdajů, celkem náklady vypočetl částkou 8 900 Kč.
8. Proti vyhovujícímu výroku I. a závislému výroku III. podala žalovaná včasné a přípustné odvolání z důvodu nesprávného právního posouzení věci. Poukazovala na konstantní judikaturu, zejména

rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR Cpjn 206/2010, 30 Cdo 4387/2015, 30 Cdo 3509/2018 i rozhodnutí Ústavního soudu ČR III. ÚS 1391/15, která citovala, a dovozovala, že soud I. stupně nesprávně posoudil odpovědnostní předpoklady státu za tvrzenou újmu v důsledku nepřiměřené délky správního řízení v situaci, kdy žalobce si byl nepochybně vědom zániku trestnosti přestupku k datu 29. 7. 2014 (musel mu být tedy znám negativní výsledek posuzovaného řízení), žalobce tedy nebyl v tvrzené nejistotě, kromě jiného bylo na soudu, aby posoudil naplnění přestupku žalobce v situaci, kdy správní orgán řízení zastavil a kdy tak nemohl být soud vázán rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 135 o. s. ř.; rovněž má žalovaná za to, že žalobce dostatečně netvrdil a ani neprokázal způsobenou újmu v důsledku nesprávného úředního postupu dle § 13 odst. 1 věta třetí a § 22 odst. 1 věta třetí zákona 82/1998 Sb., kdy žalobce ve smyslu rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 4968/2015 neprojevoval zájem o odvolací řízení u správního orgánu, z tohoto důvodu žalovaná nesouhlasila i se snížením odškodnění pouze o 10 % z důvodu sníženého významu řízení pro žalobce, jak učinil soud I. stupně; částka přiznaná ve výroku I. je ve zjevném nepoměru k sankci uložené za přestupek, respektive k hrozící sankci (30 Cdo 3320/2014); žalovaná proto navrhla zamítnutí žaloby v celém rozsahu a přiznání náhrady nákladů řízení.

9. Proti napadenému rozsudku podal žalobce odvolání, ve kterém výslovně uvedl, že toto směřuje proti všem výrokům. V něm namítal nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, neúplná skutková zjištění a nesprávné právní posouzení věci a porušení zásady rovnosti účastníků v řízení před soudem I. stupně, odkazoval přitom na judikaturu Ústavního soudu, kterou blíže označil a vyjadřoval se k nesprávnému provedení důkazů soudem I. stupně, rozsudek označil za nesrozumitelný, vyhotovený v rozporu s judikaturou Nejvyššího soudu a Ústavního soudu (na kterou blíže odkazoval). Podrobně se vyjadřoval k judikatuře Nejvyššího soudu ČR ve vztahu k nepřiměřené délce řízení (30 Cdo 3587/2018), když ve smyslu stanoviska Nejvyššího soudu ČR Cpjn 206/2010 pokládal zadostiučinění ve formě konstatování porušení práva za zcela výjimečné v případě, byl-li by shledán význam předmětu řízení pro poškozeného nepatrný, nepatrnost významu pro jeho osobu přitom popíral (v tomto směru odkazoval na důkazní břemeno žalované); naopak dle judikatury Evropského soudu pro lidská práva pokládá přestupkové řízení typově za řízení, u kterého se presumuje zvýšený význam pro účastníka. Popíral význam výsledku přestupkového řízení pro rozhodnutí v této věci, navrhl zvýšit přiznané zadostiučinění z titulu zvýšeného významu předmětu řízení pro žalobce. Vzhledem k tomu, že žalobce pokládá za nepřiměřeně dlouhé toto kompenzační řízení, s odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR (30 Cdo 5189/2016) uplatnil nárok na celkové odškodnění ve výši 245 000 Kč a úroky z prodlení z této částky 10,5 % ročně od 28. 7. 2021 do zaplacení, když k prodloužení odškodňovacího řízení mělo dle názoru odvolatele dojít nesprávným procesním postupem soudu I. stupně, kdy žalobce je nemajetný a bez příjmu. Rovněž pokládal za nepřiměřeně dlouhé řízení před Nejvyšším soudem, kdy dovolání došlo Nejvyššímu soudu 21. 9. 2018, tento rozhodl 27. 2. 2020 a spis vrátil soudu I. stupně 30. 3. 2020. V nepřiměřeně délce odškodňovacího řízení spatřoval porušení práva na spravedlivý proces (s odkazem na blíže specifikovanou judikaturu Evropského soudu, když rozšířením nároku v odvolacím řízení nesleduje odvolatel řetězení odškodňovacích řízení). Rovněž by mělo být přihlédnuto dle odvolatele k nejnovějšímu rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 2 ve věci V. proti České republice, kdy rozhodnutím sp. zn. 11 C 25/2018 mělo být přiznáno měsíčně odškodnění 5 000 Kč. Žalobce namítl, že by měla být při celkové délce posuzovaného odškodňovacího řízení zohledněna celková doba, a to od data podání žádosti u Ministerstva spravedlnosti dne 21. 7. 2014, je tedy zjevné, že řízení trvá již 7 let. Žalobce navrhl stanovit základní částku finančního odškodnění 35 000 Kč za rok, tj. při délce 7 let se tak domáhá částky 245 000 Kč, a to spolu s 10,5% úrokem ročně od 28. 7. 2021 do zaplacení.
10. Vzhledem k tomu, že žalobce byl včas a řádně obeslán, předvolání k jednání mu bylo řádně doručeno, k jednání se nedostavil a k jednání se neomluvil, jednal odvolací soud v nepřítomnosti žalobce dle § 101 odst. 3 o. s. ř.

11. Žalovaná při odvolacím jednání doplnila, že nesouhlasí s rozšířením žaloby a doplněním dokazování navrhovaným žalobcem v průběhu odvolacího řízení, a to se zřetelem k systému neúplné apelace.
12. Odvolací soud poté přezkoumal napadené rozhodnutí včetně předcházejícího řízení podle § 212 a § 212a o. s. ř. v odvoláním dotčeném rozsahu (na základě odvolání obou účastníků) a poté dospěl k závěru, že odvolání žalované je opodstatněné, zatímco odvolání žalobce není důvodné, respektive ve vztahu k odvolání žalobce proti vyhovujícímu výroku o věci samé I. napadeného rozsudku není odvolání přípustné.
13. Pokud bylo rozsudkem soudu I. stupně vyhověno výrokem I. o věci samé žalobě a uložena povinnost žalované zaplatit žalobci 10 312 Kč s blíže specifikovaným úrokem z prodlení od 22. 1. 2015 do zaplacení, bylo tímto výrokem vyhověno žalobci, pokud žalobce uváděl, že podává odvolání proti tomuto výroku, je třeba hodnotit jeho odvolání jako subjektivně nepřipustné a je nutno v tomto rozsahu odvolání žalobce odmítnout (§ 218 písm. b) o. s. ř.), když odvolání bylo podáno účastníkem proti vyhovujícímu výroku, kterým bylo tomuto účastníku vyhověno, rozhodnutím tak nemohl být účastník nepříznivě dotčen ve svých subjektivních právech. Vyhovující výrok o věci samé I. však odvolací soud přezkoumal na základě včasného a přípustného odvolání žalované, stejně tak přezkoumal zamítavý výrok o věci samé II. na základě včasného a přípustného odvolání žalobce a rovněž závislé výroky způsobem níže uvedeným.
14. Pokud žalobce v rámci odvolacího řízení uváděl, že z důvodu nepřiměřené délky kompenzačního řízení hodlá žalobu změnit tak, že se domáhá celkem částky 245 000 Kč s blíže specifikovaným příslušenstvím, včetně částečné změny skutkových tvrzení, nebyla odvolacím soudem změna žaloby při odvolacím jednání připuštěna, a to se zřetelem k ustanovení § 216 odst. 2 o. s. ř. ve spojení s ustanovením § 211 a § 95 o. s. ř.
15. Dle § 216 odst. 2 o. s. ř. nelze v odvolacím řízení uplatnit nový nárok. Předmětem tohoto odvolacího řízení bylo posouzení nemajetkové újmy, kterou žalobce vyčíslil částkou 105 000 Kč (po částečném odmítnutí dovolání a pravomocném skončení sporu ohledně částky 45 000 Kč), pokud se žalobce následně hodlal domáhat v rámci odvolacího řízení částky 245 000 Kč z titulu nepřiměřené délky kompenzačního řízení (které trvá od uplatnění jeho nároku u ministerstva podle tvrzení žalobce), lze souhlasit s názorem odvolatele v souladu s konstantní judikaturou, že délka kompenzačního řízení se počítá od uplatnění nároku u příslušného správního orgánu (v daném případě u Ministerstva dopravy), avšak nelze připustit rozšíření žaloby, respektive změnu žaloby, kdy žalobce v průběhu odvolacího řízení uplatňuje nová skutková tvrzení, která nebyla předmětem řízení před soudem I. stupně, rozšiřuje žalobu o další peněžité plnění, když opomíjí, že jeho tvrzený nárok z titulu nepřiměřené délky tohoto kompenzačního řízení by měl směřovat proti jiné organizační složce státu – proti Ministerstvu spravedlnosti. Česká republika jednající prostřednictvím Ministerstva spravedlnosti však nebyla účastníkem řízení, nelze proto ve fázi odvolacího řízení rozhodovat ve vztahu k tomuto účastníku a připustit změnu či rozšíření žaloby, takový postup odvolacího soudu by byl v rozporu se zásadou dvojinstančnosti řízení a představoval by porušení práva účastníka na spravedlivý proces, i když obecně v souladu s konstantní judikaturou Nejvyššího soudu v případě uplatnění nároku na náhradu nemajetkové újmy proti České republice, za kterou jedná jediná organizační složka, lze z titulu nepřiměřené délky kompenzačního řízení obecně připustit rozšíření žaloby ve fázi odvolacího řízení; o tento případ se však nejedná. Žalobce opíral svůj nárok na náhradu nemajetkové újmy o nesprávný úřední postup spočívající v nepřiměřené délce přestupkového řízení, nárok správně uplatnil u České republiky, za kterou v tomto směru jako příslušná organizační složka jednalo Ministerstvo dopravy, v kompenzačním řízení však by uplatňoval tvrzený nárok proti jiné organizační složce – Ministerstvu spravedlnosti. S uplatněním změny v žalobě by tak žalobce nemohl být úspěšný ani v

řízení před soudem I. stupně s ohledem na nastoupení účinků koncentrace (30 Cdo 3694/2011); závěr odvolacího soudu o nepřipuštění změny žaloby (s ohledem na jiná skutková tvrzení žalobce, odlišnou organizační složkou státu, která by za stát jednala, peněžité plnění z jiného titulu) vycházel odvolací soud z konstantní judikatury, zejména z rozhodnutí 30 Cdo 5189/2016, 21 Cdo 2502/2020 i 2 Cdon 757/97.

16. Odvolací soud rovněž nepřipustil další doplnění dokazování v odvolacím řízení, když shodně se soudem I. stupně odvolací soud pokládá další doplnění dokazování za nadbytečné a neekonomické.
17. Nelze souhlasit se závěrem žalobce, že rozhodnutí soudu I. stupně je nepřezkoumatelné, a nese znaky libovůle; z dosavadního obsahu spisu se nepodává porušení práva žalobce na spravedlivý proces, a to ani skutečnost, že by soud I. stupně zatížil řízení vadou, která by měla za následek zásadně nesprávné rozhodnutí ve věci a která by neumožnila přezkum prvostupňového rozhodnutí a následné správné právní posouzení věci. Rozhodnutí odvolací soud neshledává nepřezkoumatelným, když v souladu s konstantní judikaturou byli jak žalobce, tak i žalovaná, schopni formulovat odvolací důvod i odvolací návrh; soud I. stupně po zrušení předchozího rozsudku soudu I. stupně i odvolacího soudu Nejvyšším soudem ČR dne 27. 2. 2020, sp. zn. 30 Cdo 3587/2018 správně posuzoval předmětný nárok žalobce na náhradu nemajetkové újmy ve smyslu zákona č. 82/1998 Sb. a po změně judikatury Nejvyššího soudu ČR (30 Cdo 1273/2016) v intencích závazného právního názoru Nejvyššího soudu správně uzavřel, že přestupkové řízení vedené podle zákona č. 200/1990 Sb. spadá do věcné působnosti čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, když smyslem citovaného článku Úmluvy je zajistit právo na spravedlivý proces nejen osobám čelícím trestnímu obvinění v trestním řízení, ale i v řízení o deliktech, které nejsou označeny vnitrostátním právním řádem jako trestné činy, ale jsou označeny jako disciplinární delikty nebo přestupky (rozsudek ESLP z 28. 6. 1984 ve věci Campbell a Fell proti Spojenému království Velké Británie a Severního Irska, stížnost č. 7819/77 a 7878/77).
18. Odvolací soud nesouhlasí s odvolatelkou – žalovanou, že soud I. stupně nesplnil dostatečně poučovací povinnost (ve smyslu § 118a o. s. ř.), pokud žalobce tvrdil nemajetkovou újmu v souvislosti s nepřiměřenou délkou řízení, a uváděl svůj pocit nejistoty a ohrožení uloženou sankcí za přestupek, v situaci, kdy se v souladu s konstantní judikaturou pro nesprávný úřední postup počívající v nepřiměřené délce řízení újma presumuje, bylo by poučení žalobce nadbytečné.
19. Soud I. stupně souhlasí se skutkovými závěry vyjádřenými v bodě 6. odůvodnění prvostupňového rozsudku ohledně zadržení žalobce při přestupku dne 29. 7. 2013, chronologického projednávání přestupku a důkazního řízení provedeného před prvostupňovým správním orgánem (Městským úřadem Nymburk) včetně postoupení přestupkového spisu odvolacímu orgánu na základě odvolání žalobce – tj. Krajskému úřadu Středočeského kraje dne 28. 1. 2014, a to včetně data uplatnění tvrzeného nároku u Ministerstva dopravy (21. 7. 2014, když celkovou délku řízení o náhradu nemajetkové újmy je třeba počítat od uplatnění nároku u příslušného správního orgánu), z obsahu přestupkového spisu, kterým soud I. stupně provedl důkaz, se přitom podává, že řízení o přestupku ve vztahu k žalobci bylo zahájeno až okamžikem vyrozumění o zahájení přestupkového řízení (5. 9. 2013), odlišně od skutkového závěru soudu I. stupně, že přestupkové řízení nebylo skončeno, dospěl odvolací soud k závěru v souladu s ustanovením § 20 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších změn a předpisů a ve spojení s § 90 odst. 4 zákona 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších změn a doplňků, že okamžikem zastavení přestupkového řízení rozhodnutím Krajského úřadu Středočeského kraje ze dne 11. 1. 2016 bylo řízení o přestupku pravomocně skončeno, s ohledem na účinky pravomocného zastavení řízení nebylo možno v tomto řízení pokračovat, nebylo možno žalobci uložit ani sankci za tvrzený přestupek. S ohledem na tehdy účinné ustanovení § 20 zákona o přestupcích nebylo možno pachatele přestupku sankcionovat (a ani přestupek projednat), pokud k tomu nedošlo do jednoho

roku od tvrzeného spáchání přestupku; dopustil-li se žalobce přestupku 29. 7. 2013, k datu 29. 7. 2014 neprojednáním přestupku pravomocně a neuložením sankce z důvodu zániku trestnosti za přestupek již nemohl žalobce pocítovat jakoukoliv nejistotu a být dotčen ve svých právech a povinnostech, když právě s ohledem na tehdy účinnou úpravu přestupkového zákona a správní řád nebylo možno v řízení pokračovat a z tohoto důvodu bylo nutno řízení zastavit (po zrušení předchozího nepravomocného rozhodnutí Městského úřadu Nymburk č. j. 070/37341/2013/Kre ze dne 19. 12. 2013). Částečně je tak nesprávný závěr soudu I. stupně, že k datu rozhodnutí soudu I. stupně (20. 5. 2021) nebylo rozhodnuto o přestupku, z důvodů shora uvedených odvolací řízení skončilo pravomocně zastavením přestupkového řízení, když k datu 29. 7. 2014 z důvodu uplynutí jednoleté prekluzivní lhůty nebylo možno pachatele přestupku potrestat; procesním důsledkem zániku odpovědnosti za přestupek byla skutečnost, že správní orgán nemohl v řízení již zahájeném pokračovat (bez ohledu na to, zda okolnost, která je důvodem zániku odpovědnosti, nastala v řízení před I. stupněm správního orgánu či v řízení odvolacím).

20. Ačkoliv soud I. stupně správně citoval dotčená ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. a předmětná ustanovení správního řádu ve spojení se zákonem č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších změn a doplňků, a správně odkazoval na působnost čl. 6 Úmluvy a závěry Stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ČR sp. zn. Cpjn 206/2010, nesprávně věc posoudil příznáním peněžitého plnění jako přiměřeného zadostiučinění žalobci, proti kterému bylo zahájeno přestupkové řízení, toto bylo následně zastaveno z titulu uplynutí prekluzivní lhůty. Soud I. stupně přitom správně uzavřel v souladu s konstantní judikaturou, že na straně státu v přestupkovém správním řízení došlo k nesprávnému úřednímu postupu v podobě nepřiměřené délky přestupkového řízení, když nebylo rozhodnuto v přiměřené lhůtě, respektive do jednoho roku od spáchání přestupku pravomocně o přestupku ve smyslu § 13 odst. 1 zákona č. 82/1998 Sb.; i přes nepřiměřenou délku tohoto řízení je však dle názoru odvolacího soudu vznik nemajetkové újmy popřen prakticky skutečností, že došlo k zastavení přestupkového řízení (uplynutím prekluzivní lhůty).

21. Tento závěr odvolacího soudu koresponduje konstantní judikatuře, zejména rozhodnutím Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1608/14, i rozhodnutím Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 30 Cdo 3300/2013, 30 Cdo 791/2014, 30 Cdo 1273/2014 i 30 Cdo 843/2017, když zmíněné závěry judikatury aplikovatelné v poměrech trestního řízení při využití argumentu „a maiori ad minus“ (od většího k menšímu) jsou využitelné i v poměrech přestupkového správního řízení. Za situace, pokud nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem byla způsobena nemajetková újma, poskytuje se přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu, zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva se nejeví jako dostačující, při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění se přitom přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové tvrzené újmě došlo; ve smyslu § 31a zákona č. 82/1998 Sb. je přitom nutno přihlížet

a) k celkové délce řízení,

b) složitosti řízení,

c) jednání poškozeného, který přispěl či nepřispěl k průtahům řízení a zda využil dostupných prostředků způsobilých odstranit průtahy v řízení,

d) k postupu orgánů veřejné moci během řízení a

e) významu předmětu řízení pro poškozeného.

Z ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu přitom vyplývá, že jiná forma náhrady nemajetkové újmy ve smyslu § 31a odst. 2 zákona 82/1998 Sb. může být poskytnuta například v trestním řízení v podobě zmírnění ukládaného trestu, je-li navázáno právě na porušení práva na přiměřenou délku řízení (30 Cdo 3867/2011), tyto závěry se plně uplatní i v případě, že je trestní stíhání z důvodu nepřiměřené délky řízení zastaveno. Jak vyplývá z rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, tato se ustálila v závěru, podle kterého je zastavení trestního stíhání z důvodu jeho

nepřiměřené délky způsobilým, účinným a rovněž zásadně dostatečným kompenzačním prostředkem odškodnění nemajetkové újmy vzniklé obviněnému (obžalovanému) nepřiměřenou délkou trestního stíhání (a to i nejen ve vztahu k zastavení trestního stíhání z důvodu amnestie – 30 Cdo 785/2015); jsou-li tyto závěry aplikovatelné v praxi v poměrech satisfakce za nepřiměřeně dlouhé trestní řízení, lze jej nepochybně uplatnit i ve vztahu k přestupkovému řízení, když došlo k zániku odpovědnosti žalobce za přestupek uplynutím jednoho roku od spáchání přestupku a kdy přestupek představuje delikt níže s nižším stupněm společenské nebezpečnosti než delikt definovaný jako trestný čin.

Pokud podle závěrů Ústavního soudu, vyjádřeném v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 1391/15, jsou soudy vázány rozhodnutím příslušného orgánu o spáchání trestného činu, přestupku nebo jiného správního deliktu a tím, kdo jej spáchal, při neexistenci takového meritorního rozhodnutí (když soud není vázán výrokem rozhodnutí takového orgánu), je na soudu, aby tuto otázku posoudil; v tomto směru nelze odhlédnout od samotných tvrzení žalobce, že pokud se měl dopustit přestupku v konkrétním místě /které dobře zná/ a překročit nepovolenou rychlost, neohrožoval žádnou osobu, movitý či nemovitý majetek, popíral tak naplnění materiální stránky přestupku, zatímco připouštěl naplnění formální stránky přestupku. Ze samotného jednání žalobce tak je zjevné, že naplnění tohoto přestupku nepopíral, jak ostatně vyplývá i z prvostupňového nepravomocného rozhodnutí správního orgánu – Městského úřadu v Nymburku, a to po podrobně provedeném dokazování a na základě návrhů žalobce uplatněných v přestupkovém řízení. Shodně se soudem I. stupně zastává odvolací soud názor, že s ohledem na tehdy účinná ustanovení přestupkového zákona a zákona o provozu na silničních komunikacích tak za tvrzené spáchání přestupku žalobci hrozilo uložení pokuty maximálně do částky 2 500 Kč, úvahy žalobce o následné změně systému přestupkové represe (přehodnocení systému sankcí za přestupky) nemají žádný argumentační potenciál, stejně tak ani obecné úvahy žalobce a požadavky zodpovědět jeho otázku, jak by se případně další spáchání přestupku žalobcem projevilo nepříznivě v jeho správním trestání; pokud se žalobce domáhá v soudním řízení odpovědi na takové otázky, není toto konkrétně předmětem odvolacího přezkumu, když obecné úvahy žalobce jdou zjevně nad rámec projednávané věci a nerespektují zcela jasný příkaz zákonodárce přestupky nepáchat. Nelze ani odhlédnout od skutečnosti, že od podání odvolání proti prvostupňovému správnímu rozhodnutí Městského úřadu v Nymburce žalobce neučinil žádný úkon ve správním řízení, v průběhu řízení před soudem I. stupně (a i v průběhu tohoto odvolacího řízení) tvrdil, že přestupkové řízení nebylo skončeno, opominul však, že přestupkové řízení bylo zastaveno v lednu 2016; porovnání těchto chronologických údajů a tvrzení žalobce samo o sobě svědčí o skutečnosti, že řízení pro žalobce nemělo zásadní význam, který žalobce prezentuje, pokud mu nebyly vůbec známy informace o průběhu takového řízení.

22. Lze přisvědčit odvolateli, že v souladu s judikaturou ESLP s trestním řízením či řízením o deliktu (o přestupku) je spojen zásadně zvýšený význam řízení, tento je předpokládán, tento obecný předpoklad však nezabývá obecné soudy povinnosti provést v poměrech konkrétní projednávané věci konkrétní zhodnocení kritérií pro přiznání odpovídající formy zadostiučinění poškozenému, a to právě v souladu s ustanovením § 31a zákona č. 82/1998 Sb. I pokud přestupkové řízení bylo nepřiměřeně dlouhé, v řízení před prvostupňovým správním orgánem bylo prováděno dokazování na základě četných návrhů žalobce a tím řízení nabylo na složitosti, přestože se poškozený (žalobce) nedopustil jednání, které by představovalo průtahy ve správním řízení, i přes nekoncentrovaný postup odvolacího správního orgánu však dle názoru odvolacího soudu v souladu s judikaturou shora citovanou nelze přiznat žalobci zadostiučinění, a to v podobě konstatování porušení práva, přiznání omluvy či peněžitého plnění tak, jak nesprávně ve výroku I. napadeného rozsudku učinil soud I. stupně, a to právě se zřetelem k zásadnímu kritériu významu řízení pro poškozeného právě v poměrech této konkrétní projednávané věci. Za situace, kdy žalobce sám nepopírá naplnění formální stránky přestupku (polemizoval pouze s materiální stránkou přestupku), sankce za přestupek mu pravomocně uložena nebyla, nezajímal se o průběh odvolacího správního řízení a

nebyl ani orientován ve skutečnosti, že správní řízení již bylo dávno zastaveno (před vydáním napadeného rozsudku) a kdy došlo k zastavení přestupkového řízení pro zánik odpovědnosti za přestupek, dospěl odvolací soud k závěru, že není namístě přiznat žalobci odškodnění a je třeba žalobu zamítnout; touto dostatečnou satisfakcí již je samotné zastavení přestupkového řízení. Nelze ani opomenout skutečnost, že žalobce projevoval „zájem o přestupkové řízení“ cca po dobu čtyřech měsíců, zatímco po zbývající část přestupkového řízení tento zájem neprojevoval (jeho zájem o přestupek tak byl marginální ve vztahu k celkové době přestupkového řízení – 30 Cdo 4968/2015).

23. Přiznání peněžitého zadostiučinění v konkrétním případě nepokládá soud za adekvátní satisfakci, když soudem I. stupně přiznané peněžité zadostiučinění by několikanásobně přesahovalo nepravomocně uloženou sankci za přestupek (30 Cdo 3320/2014). I za situace, že by původně po zahájení přestupkového řízení bylo možno předpokládat zvýšený význam tohoto řízení pro žalobce, může v důsledku uplynutí času dojít ke změně významu tohoto řízení pro účastníka (30 Cdo 3331/2011, 30 Cdo 559/2017), případnou sankcí – uložením pokuty za přestupek- byl žalobce ohrožen v maximální výši 2 500 Kč, a to pouze do okamžiku zániku odpovědnosti za tento přestupek (29. 7. 2014), ostatně i nečinnost žalobce a nezájem o přestupkové řízení a nevědomost o pravomocném skončení řízení po formální stránce dokládá prakticky nepatrný význam tohoto konkrétního řízení pro žalobce a vedla odvolací soud ke změně vyhovujícího výroku I. o věci samé tak, že žalobu zamítl; rovněž odvolací soud potvrdil zamítavý výrok II. z důvodů shora podrobně specifikovaných.
24. Pokud žalobce ve svých četných a obsáhlých podáních odkazuje na judikaturu Evropského soudního dvora, Evropského soudu pro lidská práva či judikaturu Nejvyššího soudu či Ústavního soudu, lze obecně souhlasit s citací závěrů těchto rozhodnutí, je však nutno k nim přihlížet v poměrech každé konkrétní projednávané věci, a nelze tuto judikaturu vykládat tak, že žalobci je nutno přiznat peněžité plnění několikanásobně přesahující částku, která mu nepravomocně byla uložena v přestupkovém řízení. Pokud se jedná o argumentaci žalobce, že v rámci předvídatelnosti rozhodnutí by mu mělo být přiznáno odškodnění jako zpěvačce H. V., je tato argumentace žalobce zcela lichá a mimo rámec projednávaného sporu za existence odlišných skutkových okolností.
25. V závislosti na změně rozhodnutí ve věci samé odvolací soud změnil výrok o nákladech řízení tak, že procesně neúspěšný žalobce je povinen zaplatit procesně úspěšné žalované dosavadní náklady řízení, a to před soudem I. i II. stupně, a to s přihlédnutím k 9 úkonům právní pomoci po 300 Kč dle § 151 o. s. ř. ve spojení s vyhláškou č. 254/2015 Sb. (vyjádření k žalobě, účast při jednání 9. 2. 2016, 18. 5. 2021, podání odvolání na č. listu 180, závěrečný návrh z 18. 5. 2021, účast u odvolacího jednání), k tomu 3x přípravu na jednání po 300 Kč, v součtu činí náklady řízení před soudem I. i II. stupně na straně žalované 2 700 Kč, tuto částku je povinen zaplatit žalobce v obecné pariční lhůtě žalované.

Poučení:

Za podmínek uvedených v ustanovení § 237 a následujících o. s. ř. lze podat proti tomuto rozsudku dovolání, a to do dvou měsíců od doručení rozsudku odvolacího soudu prostřednictvím soudu I. stupně k Nejvyššímu soudu ČR.

Praha 23. března 2022

Shodu s prvopisem potvrzuje Jana Horáčková.

JUDr. Jitka Denemarková v. r.
předsedkyně senátu